

**Hükûmetle Estern kumpanyası arasında münakid mukavelename ile zeyillerini
imza ve teatisine mezuniyete dair kanun**

(Resmî Ceride ile neşir ve ilân : 14/VII/1927 - Sayı : 633)

No.

1163

BİRİNCİ MADDE — Hükûmetle Londrada kâin Estern kumpanyası arasında akdedilen merbut mukavelename ile zeylinin ve diğer zeyli olan itilâfnamenin imza ve teatisine mezuniyet verilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya Dahiliye vekili memurdu

25 haziran 1927

MUKAVELENAME

Bir taraftan Türkiye Cümhuriyeti Dahiliye vekili Cemil Beyefendi Hazretleri ve diğer tarafta Londrada Estern telgraf kumpanyası namına akdi mukaveleye ve vazı imzaya salâhiyeti kâmi ile mezun olduğu Londrada Kâtibi adil ve Müsyü Hanri Alferd Vudirie huzurunda tanzim edilmiş 21 nisan 1927 tarihli merbut bir kıta vekâletname ile tahakkuk eden ve İstanbulda kumpanyanın Yenicamide postane binasında bulunan acenteliğinin bulunduğu mahalli ikametgâhi kanunî olarak tahsis ve irae eyleyen zirde vazülimza Müsyü Edvard Vilşav ve Alferd Vilyam İbirday arasında berveçhi âti akdi mukavele edilmiştir.

Şöyleki :

1 — Türkiye Hükûmeti, aşağıdaki nukat arasında tahtelbahir telgraf muhaberatı tesis etme hakkını otuz sene müddetle munhasıran Estern telgraf kumpanyasına ita eyler :

A - İstanbul ve Odesa arasında,

B - İstanbul - Çanakakle - Bozcaada ve Limni arasında veya Hükûmetin muvafakati ile İstanbul - Kilya liman - Kabatepe - Bozcaada ve Limni arasında,

C - Bozcaada - Sakız arasında,

D - Çeşme - Sakız arasında,

H - Bozcaada - Şira arasında,

Bu maksadla Hükûmet, İstanbul ve Çanakakle ve Bozcaada ve İzmir şehirlerinde bulunan posta, telgraf ve telefon binalarında kumpanyanın telgraf hizmeti için mahalli mahsusa tahsisini ahhüd eyler.

2 — Hükümet, kumpanya hesabına olarak - bütün malzeme ve demir veya telkılıhlı ahşab direkleri kumpanya tarafından tedarik olunmak şartıyla - kumpanya merkezlerini kabloların karaya çıktığı noktalara iltisakı temin için iktiza eden kara hatlarının tesisini kezalet taahhüd eyler. Kumpanyanın bu suretle tedarik ve ihzar ve teslim edeceği direklerle tellerin masarifi tesisini evvel emirde Tarafeyince bilitilâf keşif ve tayin olunur.

Bu kara hatları, bilûmum malzemenin telgraf idaresince hatlara en yakın olarak tayin edilecek olan limanlarda teslim tarihinden itibaren azamî bir buçuk ay mühlet zarfında tesis olunacaktır.

Bu malzemenin hangi limanlarda teslimi lâzımgeleneği hakkında idare tarafından kumpanyaya yapılacak tebliğ tarihinden itibaren üç ayı tecavüz edememek üzere en kısa bir zaman zarfında teslim edilmesi muktazidir.

3 — Kumpanya, kablolarının karaya çıktığı nokta ile kendi merkezleri arasında masarifi kendisine aid olmak üzere tahtelarz hatlar tesis etmek hakkını haizdir.

4 — Türkiye Cümhuriyeti bu mukavelenamede beyan olunan nokat haricinde gerek Türkiye sahillerinde kâin iki nokta arasında ve gerek Türkiye sahillerinde kâin bir nokta ile eenebi bir memleket sahilinde kâin diğere bir nokta arasında tahtelbahir hatlar tesisi için diğere bir kumpanyaya ruhsat vermek hakkını muhafaza eder. Böyle olmakla beraber ruhsatın itasından mukaddem Eastern kumpanyasına diğere talibin şerait ve teklifatını tahriren bildirecek ve bu teklifatın kabul veya reddi için kumpanyaya iki ay mühlet verecektir.

Kumpanya, aynı şerait ve teklifatı kabul ettiği takdirde şeraiti mütesaviye ile diğere talibe tercih edilir.

5 — Kumpanya, Posta ve telgraf ve telefon idaresi ile evvelce bilitilâf lüzum halinde bu mukavelenamede beyan olunan kabloların vaziyetini ve karaya çıktıkları nokatı tebdil ve telgraf muhaberatının ihtiyacını tatmin için kablolar adedini tezyid etmek hakkını haizdir. Kumpanya aynı kabloları birinci maddede beyan olunan Türkiye mevakii ile bu mukavelenamenin tarihi tasdikinde kendi kablo şebekesinin müesses bulunduğu eenebi mevakii arasında doğrudan doğruya temdid etmek hakkını dahi haiz olacaktır.

6 — Esbabı mücbire müstesna olmak ve ikinci maddede muharrer kara hatları ikmal edilmiş bulunmak şartıyla kumpanyanın telgraf hidematı, kara hatlarının mevkie faaliyete girdiği tarihten itibaren azamî bir ay zarfında teessüs etmiş olacaktır. Aksi takdirde mukavelename ahkâmı tatil edilecektir.

7 — Esbabı mücbire müstesna olmak üzere, kumpanya Türkiyedeki kablolar üzerinde mütemadî ve memnuniyetbahş bir hizmet teminine mecbur olup bunlardan her hangi birinde bir hasar veyahud kısmen veya tamamen bir inkıta vuku bulduğu takdirde hasarı veyahud inkıtam azamî üç ay zarfında ıslahını kâfil her türlü tedabiri ittihaz edecektir. Bu ilk üçüncü aydan sonra geçecek ikinci üç ay zarfındaki her teahhür günü için kumpanya tarafından on altm lira tazminat ita edilecektir.

Bu ikinci müddetin hitamında dahi muhaberat iade olunmadığı takdirde mukavelename ahkâmı tatil olunacaktır.

8 — Kumpanyanın posta, telgraf ve telefon binalarında işgal edeceği mahaller için vereceği beldelâtı icare Tarafeyince bilâhare tanzim edilecek hususî itilâfname mevzunu teşkil edecektir.

9 — Hükümet, kumpanya kablolarının karaya çıktığı noktaları Türkiye merkezlerine rabteden kara hatlarını en iyi şerait dahilinde muhafaza etmek için muktazi tedbirler ittihazını ve kara tellerinin hüsnü muhafazasını ve hini hacette tamirat masarifini deruhde eder.

10 — Hükümet, beynelmilel mukavelenamenin bu husustaki ahkâmı ile Türkiye kavanininin tah-

telbahir kabloların himayesine müteallik ahkâmı mahsusasını kumpanyanın kabloları hakkında da tatbik etmeği deruhde eyler.

11 — Yirmi beşinci madde ahkâmı müstesna olmak üzere yukarıda zikredilen mahallerde ve bil- itilâf muahharen kumpanya merkezleri tesis edebilecek olan diğer bileümle mahallerde kumpanya vasıtasile teati olunacak telgrafnamelere aid gişe ve tevziat hidematı munhasıran Hükûmetçe ve kendi memurları vasıtasile temin edilir. Şu suretle ki : Kumpanyanın Türkiye dahilindeki tel- graf hizmetine aid kâffeı hususatta kumpanyanın ahali ile hiç bir gûna teması olmayacaktır.

12 — Petresburg beynelmil telgraf mukavelenamesile ona merbut nizamname (Paris nizam- namesi) ve atiyen beynelmil tanzim olunacak bilcümle mukavelât ahkâmı Hükûmet ile kumpanya muamelâtı mütekabilelerinde tamamen cari olacaktır. Bu ahkâm, telgraf hesabı mütekabilesi- nin tarzı tanzim ve tasfiyesi için Tarafeyn arasında hususî bir itilâf akdine mâni teşkil edemez.

13 — Kumpanya kablolarından geçmesi muhtemel muhaberatı dahiliyeden naşı kumpanyaya aid olacak ücret kumpanya tarafından tesbit olunacak ve bu ücret Hükûmete aid ücreti dahi- liye ile birlikte Posta ve telgraf ve telefon idaresi marifetile istifa edilecektir.

14 — Posta ve telgraf ve telefon müdüriyeti umumiyesinden olacak matlubatı şehriyenin sü- lûsânını tecavüz etmemek şartile, posta ve telgraf idaresi; kumpanyanın Türkiyedeki masarifine medar olmak üzere İstanbulda bir bankaya mikdarı kâfi bir meblâğı kumpanyanın emrine tevdi edecektir.

15 — Bu mukavelenamenin bütün müddeti devamınca kumpanyanın telgrafname muhaberatın dan husule gelecek varidattan Hükûmetçe halen ve atiyen bir gûna rûsum istifa olunmayacağı gi- bi kumpanyanın Türkiyedeki muamelâtından munhasıran fennî aksama taallûk eden mevad ve mal zeme gümrük resminden muaf tutulacaktır.

İndelhace Türk sularında icrayı faaliyet edecek olan kumpanyanın vapurları her türlü seyrisi- fer ve liman rûsumundan muafıdır.

16 — Hükûmet kendi intihâi ücretinden ifrazen kumpanyanın kablolarından geçecek Türkiye ve Yunanistan arasındaki muhaberat için beş altın santim ve Türkiye ile Sovyetler İttihadı Hükûmeti arasında teati olunan telgrafname için altı altın santim ikramiye terkine muvafakat eder.

17 — Kumpanyanın bütün heyeti memurını Türklerden mürekkebe olacaktır. Maahaza bu mu- kavelenamemın devamı müddetince kumpanya munhasıran fennî hidematı için Türkiyedeki memur- ları adedinin onda biri nisbetinde İngiliz ve ihtiyacı katı halinde başka eenebi tabiiyetinde memur bulundurabilecektir. İngiliz tabiiyetinden gayri tabiiyetteki memurların intihab ve tayini Posta ve telgraf ve telefon idaresinin muvafakatine mütevakıf ve telgraf idaresi kumpanya tarafından teklif edilecek bu namzedler hakkında azamî bir ay zarfında reyini bildirmeğe mecburdur. Bu- nunla beraber Türk memurları ihzarını teminen mukavelenamenin tasdik tarihinden itibaren azamî bir buçuk senelik müddeti muvakkate için, tâhı memurlar müstesna olmak şartile, eenebi memur- ru istihdamı caizdir.

18 — Posta ve telgraf ve telefon idaresi kablolardan geçen muhaberat üzerine daimî bir teftiş icrası hakkını mutlak bir surette haiz olduğu gibi, işbu teftişatın icrasını teshil zımında kumpanya her türlü tedabiri ittihaza mecburdur.

19 — Hükûmet, asayiş ve selâmeti umumiye ve müdafaaı memleket noktasından lüzum görüldü- ğü takdirde kablo hidematını kendi memurlarile ve kumpanya hesabına temin etmek hakkını haiz- dir. Bundan dolayı levazımında vuku bulacak hasarat müstesna olmak şartile kumpanyanın hiç bir gûna tazminat itası ve mukavelename müddetinin temdidi talebine hakkı olamayacaktır. Şu kadar ki Posta ve telgraf ve telefon idaresince kumpanyanın muvafık görülecek muhasebe memurların

lan biri muhasebe kalemine ikame edilerek telgraf idaresi tarafından kumpanyaya ibraz edilecek olan meynemilel telgraf muhaberatına aid hesabı tanzim edebilir.

20 — Kumpanya, bu mukavelename ile kendisine bahşolunan hukuku Türkiye Hükümetinin muafakatini istihsal etmeksizin hakikî ve hükmi hiç bir şahsa ve hiç bir Hükümete devredemeyecektir.

21 — İşbu mukavelename ahkâmı müstesna olmak şartile kumpanya, Türkiyede halen meri bulunan ve istikbalde meriyete vazedilecek olan kâffe kavanin ve nizamata tebaiyete mecburdur.

22 — Hükümet, kısmen veya tamamen seferberlik vukuunda Türk muhabere memurlarının mecburiyeti askeriyeleri dolayısıyla muhaberatın hüsnü cereyanına halel gelmemesi için tedabiri lâzime itihazını deruhde eder.

23 — Hükümet ile kumpanya arasında bu mukavelename ahkâmının tatbik ve icrası veyahud ifsiri hususlarında vukua gelecek her türlü ihtilâflar hakeme arz olunur.

Hakemin birisi Posta ve telgraf ve telefon idaresi ve diğeri kumpanya tarafından tayin ve güncü hakem dahi bu iki hakem tarafından müttetikan intihab edilir. İki hakem ittifak edemeyikleri takdirde üçüncü hakem Türk Temyiz mahkemesi reisievvelî tarafından Türk ve İngiliz teaaası haricinde olmak üzere her hangi tâbiyeti haiz zevat meyanından intihab ve tayin olunur. Şayet bu usul ile bir netice katiye istihsal edilemez ise mesele Şûrayı devlete arz edilir. Şûrayı devletin ükmü katî ve derhal infazı vacib olur.

24 — Bu mukavelename müddetinin inkızasında, Türk sularında mevcut kabloların tamamının İstanbul - Odesa kablolarının Türk sahilinden itibaren nısfının hakkı mülkiyeti ve bu kablolar üzerinde işleyen tesisatı fenniyesi tamamen ve hiç bir ivaz ve tazminat itasına mahal olmaksızın Hükümete raci olacaktır.

25 — Hükümet, kumpanyanın tabedeceği telgraf kopyalıklarını ahaliye tevzi etmesine müsaade edeceği gibi mezkûr kopyalıklar üzerindeki kumpanya tariki işaretinin nazarı dikkate alınarak ke- de edilmesi için de merkezlerine tebligat ıera edecektir. Kumpanyanın tarifesiile tarik işareti Posta ve telgraf ve telefon idaresince neşredilen resmî tarifelerde ırae olunacak ve Telgraf idaresi muayyed adreslere aid bir listeyi kumpanyaya tevdi etmekle beraber listede vukua gelecek tebeddülâtı ayrıca bildirecektir.

26 — Bu mukavelename meriyete girdiği günden itibaren kumpanyaya daha evvelce ita edilmiş olan imtiyazat ve münakid mukavelât hükümsüz kalacaktır.

27 — Bu mukavelename 1927 senesi mayısın birinci günü tanzim ve tarihinde iki nüsha olarak teati edilmiştir.

İTİLÂFI HUSUSİ

Türkiye Hükümetile Estern telgraf kumpanyası arasındaki 1 Mayıs 1927 tarihli mukaveleye zeyildir:

1 Mayıs 1927 tarihli mukavelenamenin sekizinci maddesi ahkâmına tevfikân Posta ve telgraf ve telefon idaresi Estern tariki işaretini havi telgrafnamelerine mahsus olarak kumpanyanın Türkiyedeki merkezlerinde ve betahsis İstanbul ve İzmir merkezlerinde bir gişe tahsisini taahhüd eyler.

Bu gişelerde çalışacak memurin; Posta ve telgraf ve telefon idaresi memurini meyanından tefrik olunacak, ancak bu gişelere aid masarif kumpanyaca tesviye edilecektir. Masarifi mezkûre kumpanya ile idare arasında bilâhare yapılacak bir mukavele ile tesbit olunacaktır.

İmza : *Vilşav*
İberdayn

İTİLÂFNAME

Madde — 1

Estern telgraf kumpanyası, 1920 senesi temmuzundan 1922 senesi eylûlüne kadar mürur eden müddet zarfında İzmirle teati olunan telgrafnameler Türkiye hissei intihaiyesinden naşi Türkiyenin matlubunu natık olan 116 500 İngiliz lirasını Türkiye Hükümetine şeraiti atıye dairesinde tediye taahhüd eyler:

İngiliz lirası

75 000	1 Mayıs 1927 tarihli mukavelenamenin merasimi mutade veçhile tasdik tarihinde
20 750	Tarihi tasdikten itibaren on iki ay zarfında
20 750	Tarihi tasdikten itibaren yirmi dört ay zarfında

Madde — 2

Balâda zikrolunan tediye münasebetile Türkiye idaresi, Estern kumpanyasını gerek mazide ve gerek haldeki bileümle mutalebatından ibra eylediği gibi kumpanya dahi, Türkiye idaresini gerek mazide ve gerek hali hazırdaki tekmil mutalebatından ibra eyler.

Madde — 3

Balâda beyan olunan tediye ilk taksiti 1 Mayıs 1927 tarihli mukavelenamenin tasdik tarihinden itibaren azamî on gün zarfında icra olunmalıdır.

Madde — 4

Kumpanya işbu ilk tediye icrası hususunda nagehzuhur ve Hükümetçe sayarı kabul müşkü

karşısında kalırsa Hükümet, kumpanyaya ilâveten beş günlük bir mühlet daha verecektir.

Madde — 5

Salifüzzikir fıkralarda tayin edilen üç taksitten her hangi biri inkızaı vadesinde tediye edilmedi-
akdirde 1 mayıs 1927 tarihli mukavelenin ierayı ahkâmı tatil olunur.

İmza

Vilşav

İberdayn

imhuriyet Riyasetine tebliği : 26 - VI - 1927 tarih ve 1/1227 No. lu tezkere ile
trayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ
ildiğini müşir Cümhuriyet Riyasetinden mevrud
zkerenin tarih ve numarası : 9 - VII - 1927 ve 4/362
üzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cild ve Cild Sayfa
yıfası : 33 3,353,389,391,409:412,425,472,487:489
bu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların
ımarası :